

Inleiding

De Archiefwet 1995 is van toepassing op zowel papieren als digitale overheidsinformatie. Digitalisering stond in 1995 nog in de kinderschoenen. Daardoor zijn veel regels en de toelichting vooral nog geënt op het papieren tijdperk. Deze regels zijn niet altijd toe te passen of te begrijpen in de digitale context. Een modernisering van de Archiefwet 1995 is daarom nodig. Het doel van deze modernisering is een beter begrijpelijke en vooral ook beter toepasbare wet. De modernisering van de Archiefwet sluit aan bij de bredere kabinetsagenda voor een digitale overheid. Door de motie Segers die de regering vraagt om '*de Archiefwet aan te passen aan de digitale ontwikkelingen en eisen van transparantie door onder meer de huidige overbrengingstermijnen van overheidsinformatie sterk terug te brengen*', was er een natuurlijk moment om de wet aan te passen.

Internetconsultatie

Op 29 november 2019 heeft het ministerie van OCW het wetsvoorstel voor een modernisering van de Archiefwet gepubliceerd ten behoeve van een internetconsultatie. De consultatie stond open tot en met 23 januari 2020. Er zijn 76 reacties binnengekomen, waarvan 63 openbare reacties. Van de openbare reacties kwamen er 20 van decentrale overheden, 19 uit het archiefwezen (instellingen en professionals), 17 van particuliere personen, 10 van rijksorganisaties, 3 van adviseurs en leveranciers en 7 van overige organisaties, al dan niet met een publieke taak. Daarmee was er een goede spreiding van belanghebbenden bij de Archiefwet.

Algemeen beeld

Over het algemeen wordt het wetsvoorstel gezien als een verbetering wat betreft de leesbaarheid en toepasbaarheid in het digitale tijdperk. Een aantal onderdelen kan rekenen op een brede steun, zoals het opnemen van de waarden en publieke belangen van archieven, de risicobenadering voor de goede, geordende en toegankelijke staat, de mogelijkheid voor ontheffing van overbrenging en de afstemming met de Woo. Verdeeldheid bestaat er over het wegvallen van het voorgeschreven diploma voor de archivaris en de gewijzigde terminologie. Veel respondenten zien in de Archiefwet graag meer houvast om te bepalen wie verantwoordelijk kan of moet zijn in geval van samenwerking, zowel bij gemeenschappelijke regelingen als bij samenwerking in ketens.

Reacties per onderwerp

Terminologie

Er zijn veel reacties op de wijziging van het begrip 'archiefbescheiden' in het begrip 'document' in het wetsvoorstel. Het begrip document roept volgens hen te beperkte associaties op, waardoor gevreesd wordt dat veel informatie onterecht niet wordt gezien als mogelijk te archiveren informatie.

Ten aanzien van het begrip depot worden ook opmerkingen gemaakt. Over het algemeen is men positief over het onderscheid dat de wet maakt tussen archiefdienst en depot. Enkelen vinden het begrip nog te veel geënt op een fysiek depot, anderen vinden het jammer dat eisen beperkt blijven tot depots voor blijvend te bewaren archief.

Afbakening met andere wetten

Er wordt een aantal opmerkingen gemaakt over de afbakening met andere wetten. De meeste daarvan gaan over de afbakening met de AVG. Onduidelijk is welke wet preferenceert.

Waarden en publieke belangen

Er zijn veel positieve reacties voor het opnemen van de waarden van de archieven in artikel 1.3. Het roept bij een deel van de reacties wel de vraag op in hoeverre deze waarden ook echt houvast bieden bij de uitvoering in de praktijk.

Verantwoordelijke overheidsorganen

Er is nog onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid in geval van gemeenschappelijke regelingen en ketensamenwerking. Meerdere gemeenten vragen om expliciet te maken dat bij decentrale overheden de verantwoordelijkheid niet wijzigt.

Het zelf opstellen van een selectielijst wordt voor sommige (privaatrechtelijke) organisaties als een te grote last gezien. De suggestie wordt gedaan om voor die situaties landelijk iets te regelen.

Beheer

Meer dan een derde van de reacties is positief over het opnemen van de risicobenadering, hoewel enkelen de bepaling nog wel wat abstract vinden. Suggesties worden gedaan om het begrip 'goede, geordende en toegankelijke staat' te vervangen door 'duurzame toegankelijkheid', ook wordt opgeroepen om 'archivering by design' meer aan te moedigen.

Selectie, vernietiging en overbrenging

Een paar reacties gaat in op de wijzigingen rondom het vaststellen van de selectielijst. Vanuit de archiefsector en historici wordt bezwaar gemaakt tegen het schrappen van de mogelijkheid voor burgers en belanghebbenden om hun zienswijze te geven over de ontwerpselectielijst.

Er is behoefte aan meer duiding over de betekenis en uitvoering van vernietiging in de digitale tijd. Wat zouden 'passende maatregelen' kunnen zijn, en hoe kan bepaald worden wat een 'origineel document' is?

Er is veel steun voor het terugbrengen van de overbrengingstermijn van 20 naar 10 jaar. Vraagtekens zijn er wel of dit voldoende is voor de beoogde effecten op duurzaam beheer. Een enkeling voorziet problemen in de overgangperiode door de piekbelasting die ontstaat rond het jaar 2031. Er is ook veel steun voor de mogelijkheid tot het vragen van ontheffing van overbrenging, al worden de voorwaarden nog onduidelijk gevonden. Een enkeling vindt de term overbrenging te ouderwets.

Archiefdiensten en archivariissen

Meerdere reacties, vooral uit het archiefwezen, gaan in op het begrip archiefdienst. Het verzoek is om de functie duidelijker te maken en om aan te geven welke rechtsvorm een archiefdienst kan hebben.

Binnen het archiefwezen leven ook de bepalingen voor de archivaris. Niemand is afwijzend over de verplichte aanstelling van een archivaris op decentraal niveau. De reacties lopen uiteen over het vervallen van de diploma-eis voor de archivaris. Meerdere reacties gaan in op de onafhankelijke positie van de archivaris ten opzichte van het ambtelijk apparaat vanwege de toezichthoudende rol. Een enkeling bepleit de blijvende stimulering van opleidingen en kwalificatie van de archivaris. Er zijn veel vragen over de verschillende rollen van de archivaris (zowel beheerder als toezichthouder).

Openbaarheid en beperkt openbaar archief

Over het algemeen is men positief over de afstemming van de beperkingsgronden met de Wob. Alom positief is men over de rol van archiefdiensten bij het verstrekken van informatie op alternatieve manieren. Daarbij zien met name archiefdiensten wel knelpunten in de vorm van stijgende kosten voor de dienstverlening voor inzage. Meerdere reacties gaan in op de nog open bepalingen waardoor onduidelijk is waar een burger recht op heeft. (artikel 7.2 en 7.3)

Toezicht en handhaving

Op uitbreiding van het toezicht naar overgebracht archief wordt positief gereageerd, kritiek is er echter op de dubbelrol van de archivaris (beheerder en toezichthouder) op decentraal niveau. Daarvoor worden ook verschillende alternatieven gesuggereerd. Enkelen missen in de memorie van toelichting een nadere toelichting op het generiek interbestuurlijk toezicht op de provincies.

Tot slot

De reacties op de internetconsultatie worden door de minister voor basis- en voortgezet onderwijs en media betrokken bij de aanpassing van het wetsvoorstel. De volgende stap is aanbidding aan de Raad van State voor advies.